

BRONZTÁRGYAK ÓCSANÁLOS-VÁRDOMBRÓL

B. HELLEBRANDT MAGDOLNA

Fidrus István ócsanálói lakos három darabból álló bronzkincset talált Ócsanálós-Várdombon. A lelet egy darab sarlót, egy nagyméretű tokos baltát és egy lándzsahegyet tartalmazott.

A lelőhely Ócsanálóstól délre, a Hernád jobb partján magasodó domb (1–2. kép). Az ötvenes évek végén osztotta fel a helyi tsz a területet magánszemélyeknek, akik szőlőt telepítettek kertjeikbe. A bronzok a domb dél-keleti felén az aljban, egy telekelváltató út felszántásakor kerültek elő (3. kép)¹. A helyszínen neolit (Ltsz. 83. 34., 7. 10–13., 15.), bronzkori (83. 34. 4–6., 8–9., 14., 16–17.) és császárkori (Ltsz. 83. 34. 20–23.) cserepeket gyűjtöttünk. A bronzok a következők: *Gombos végű sarló*. A gomb a plasztikus pengehát végén van, s a pengén egy borda ível. A gombbal szemben a legszélesebb, majd fokozatosan keskenyedik a penge, laposodik a pengehát és a borda. Öntött bronz, vége hiányzik. H.: 11,3 cm.

Egygombos sarlót hosszú ideig, évszázadokig használtak. Hasonlókat találunk É–ÉK Magyarországon a napkor-piripucpusztai leletben², a pácini leletben³, ismerjük Mezőkövesd környékéről⁴, a Nagykálló-telekoldali leletből⁵, s a vajdácskai leletből⁶. A gombos sarlók időrendi beosztását Mozsolics Amália tisztázta.⁷ Az ócsanálói darab a Cc típusba tartozik. Ltsz. 83. 34. 3. (4. kép).

Balta. Egyenes pereme duzzadt, füle hosszú. Öntött bronz. A nyéllyuk ovális átmetzetű. Legtöbb párhuzamát Erdélyből ismerjük, de ismert volt Észak-Magyarországon is.⁸ Megtaláljuk az ócsanálói balta párhuzamait Érmihályfalva⁹, Felőr (Uriu)¹⁰, Korond

1. Ezúton mondunk köszönetet a terület felméréseért és vázlatának elkészítéséért Sándorfi Györgynek. A dombon levő keleti, legszélső telek Nagy Andrásé (Ócsanálós, Attila u. 11.), a következő Fidrus Istváné (Ócsanálós, Attila u. 10.), mellette van Kerékgyártó Károly telke, melyen kőház van. Nyugat felé a térképen jelölt kőházak tulajdonosai: Hornyák János Ócsanálós, Attila u. 8.), Olasz József, Kopácsi János (Ócsanálós, Árpád u. 16.), és Molnár István.

2. *Kemenczei T.*, 1965–66. 19. VI. t. 1. V. t. 2.; *Kemenczei T.*, 1984. 19.

3. *Kemenczei T.*, 1966. XVII. t. 17.

4. *Kemenczei T.*, 1969. XV. t. 7.

5. *Mozsolics A.*, 1963. 259. 4. kép 5–7.

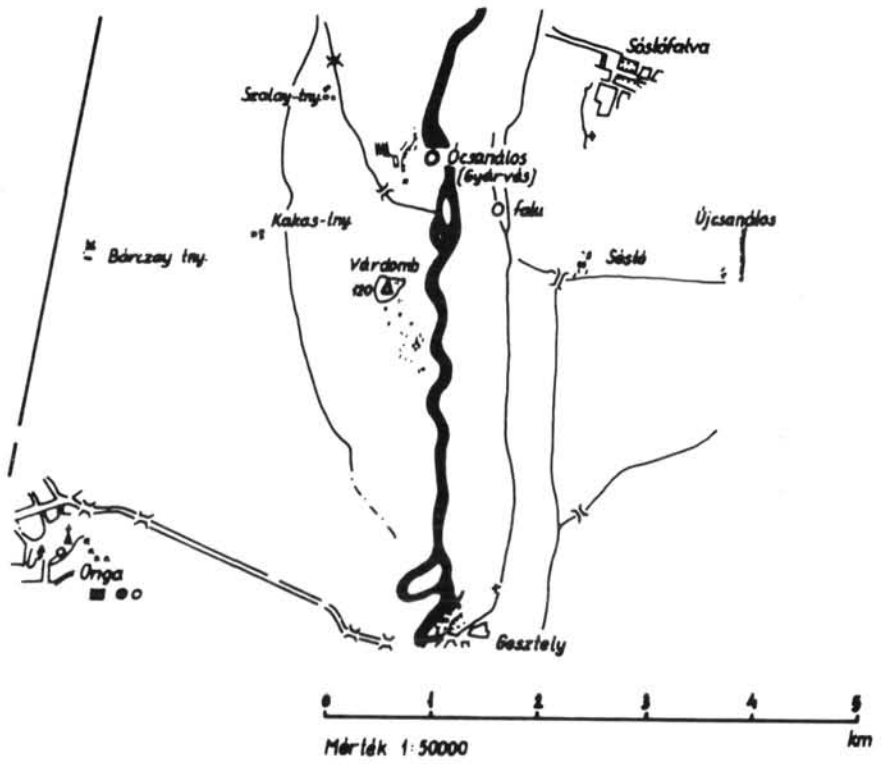
6. *Kemenczei T.*, 1981. 3. t. 12., 14., 15., 22., 24–25.

7. *Mozsolics A.*, 1967. 67.

8. *Mozsolics A.*, 1973. 40.

9. *Mozsolics A.*, 1973. 46. t. 7.

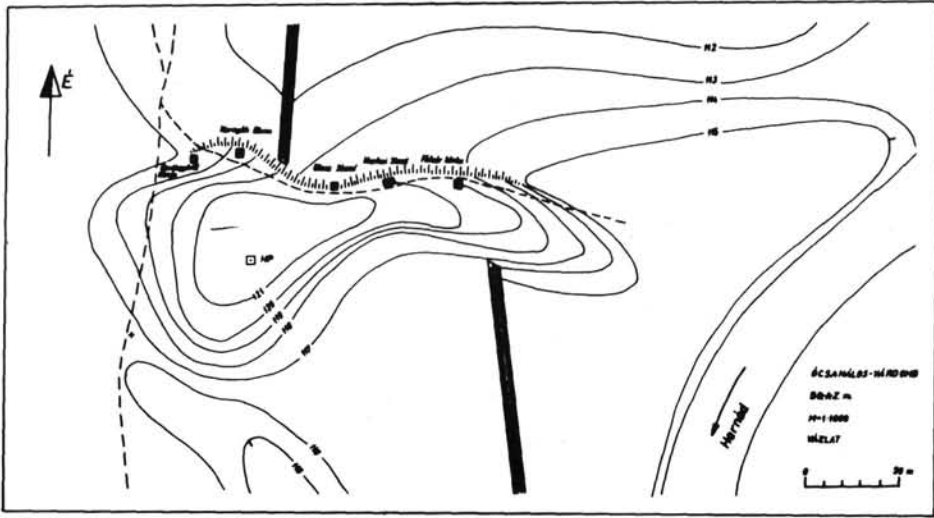
10. *Mozsolics A.*, 1973. 72. t. 1–3.

1. kép. Helyszínrajz

2. kép. A Várdomb képe délről. X A bronzok lelőhelye

3. kép. Ócsanáros-Várdomb felmérésének vázlatja

4. kép. Egygombos sarló

5. kép. Erdélyi típusú balta

6. kép. Lándzsahegy

(Corund)¹¹, Mezőceked¹² leleteiben, s a mi területünkön például a tállyai leletben¹³, s egy ismert Miskolcraól¹⁴. Ltsz. 83. 34. 1. H.: 15,2 cm. (5. kép).

Lándzsa. A lándzsa hüvelye a csúcstól kezdődően erősen bordázott, lejjebb, ahol a levél is kiszélesedik, két hüvelyborda a levélre ível, innen a hüvelyen csak egy éles borda fut a levél végéig¹⁵. A levél felső része hiányos. A lándzsa hossza 33 cm. Öntött bronz. Megyénkben ismerünk hasonlót például a negyedik bükkaranyosi leletből¹⁶, valamint Abaujszántóról¹⁷. Ltsz.: 83. 34. 2. (6. kép)

Mindhárom darab párhuzamai alapján a H A₁ periódusba tartozik.

IRODALOM

- Jacob-Friesen, G.* 1967. Bronzezeitlichen Lanzenspitzen Norddeutschland und Skandinaviens
Kemenczei T., 1965. Die Chronologie der Hortfunde von Typ Rimaszombat. HOMÉvk. V.
Kemenczei T., 1965–1966. A napkor-piripucpusztai bronzlelet. A nyíregyházi Jósa András Múzeum Évkönyve. VIII–IX.
Kemenczei T., 1966. Koravaskori bronz raktáreletek a miskolci múzeumban. HOMÉvk. VI.
Kemenczei T., 1969. Újabb bronzleletek Borsod megyéből. HOMÉvk. VIII.
Kemenczei T., 1974. Zur Deutung der Depotfunde von Aranyos. Folia Arch. XXV.
Kemenczei T., 1981. Der Bronzefund von Vajdácška (Nordungarn). Studien zur Bronzezeit. Festschrift für Wilhelm Albert v. Brunn. Mainz
Kemenczei T., 1984. Die Spätbronzezeit Nordostungarns. Budapest
Mozsolics A., 1963. Két nagyállói depotelet és a telekoldali bronzlelet vizsgálata. Arch. Ért. 90.
Mozsolics A., 1967. Bronzefunde des Karpatenbeckens.
Mozsolics A., 1973. Bronze- und Goldfunde des Karpatenbeckens.

BRONZEGEGENSTÄNDE VOM ÓCSANÁLOS-BURGHÜGEL

(Auszug)

Der Fundort ist der Hügel auf dem rechten Ufer des Hernád Flusses, südlich von Ócsanáros. (1. 2. Bild). Die Bronzen kamen am südöstlichen Fusse des Hügels während des Aufpflügens eines Grundstück grenzenden Weges ans Tageslicht (3. Bild). An Ort und Stelle haben wir Scherben aus der Neolit- (Inventarnummer 83. 34. 7. 10–13. 15.), Bronze- (83. 34. 4–6. 8–9. 14. 16–17) und Kaiserzeit (83. 34. 20–23) gesammelt. Die Bronzen, der Sichelgriff mit Knopf (4. Bild), das Beil (5. Bild) und der Speer (6. Bild) stammen aufgrund ihrer Parallelen aus der Periode H A₁.

Magdolna B. Hellebrandt

11. *Mozsolics A.*, 1973. 74. t. 1–2.
12. *Mozsolics A.*, 1973. 75. t. 6–7.
13. *Kemenczei T.*, 1969. 34. III. t. 4. 5.
14. *Kemenczei T.*, 1965. XII. t. 1.
15. *Jacob-Friesen, G.* 1967. 220.
16. *Kemenczei T.*, 1974. 49–70. 2. t. 8.; *Kemenczei T.*, 1984. XXVIII. t. 4., 5.
17. *Kemenczei T.*, 1965. XX. t. 3–4., valamint *Mozsolics A.*, 1973. 51. t. 3–4.